

Лемківська філологія 2001-2017

1. Учасники методичної конференції з вчння лемківського языка, серед них першый річник філології

2. Двох знаменитих Русинів – проф. Павел Магочій і меценас Стів Чепу на наших заняттях

3. Студенти I річника вітають другий річник філології

4. Конференція «Дилеми лемківської достоїнності» організована през філологію і Руску Бурсу

5. Поетичний вечір в Лемківській Корчмі в Кракові з участю студентів лемківської філології

6. Два старшы річнікі витаюць студэнтаў трэцяго річніка

7. Торжественны отрясыны трэцяго річніка прыгатовлены прэз старшых студэнтаў

8. Молодшы зо старшыма еднако заангажуваны

9. Філологічна штоденніст – занятя з лемківського языка в сали 201 на Студентській

10. Визиты практики в Сербии и Хорватии – красные приняты наших студентов третьего ричника

11. Четвертый ричник на Лемковині – стріча з Петром Муриянком

12. В студию русиньской телевізії в Новым Саді - практыкы четвертого річника в Сербії

13. Вчыме ся з русиньскыма дітми в Хорвації (четвертый річник)

14. Отрясины пятого річника приготовлены през старших студентів

15. Філологічна співанка скомпонувана през отрясаних студентів – проба пред выступом

16. Практикы на Лемковині - інтервю зо старшыма Лемками в Ганчові

17. Отрясины шестого річника приготовлены през старшых студентів

18. Практики на Словачці – стріча з ведучима русиньської філології на Пряшівським Університеті

Co oferujemy?

- ✓ wykłady, politycy w Polsce kierunek, inspirowany specjalistów języka lemkowskiego,
- ✓ w ramach studiów studentów uczestniczą w darmowych wyjazdach naukowych na Lemkowszczyznę, Słowację oraz do Serbii,
- ✓ stypendia motywacyjne dla najlepszych studentów specjalności lemkowskiej,
- ✓ w ramach współpracy z lemkowskim radem Lemko organizowane są dla studentów warsztaty dziesiętnoletnie,
- ✓ studenci biorą udział w redagowaniu czasopism: „Besida”, „Rocznik Północnej Szary” oraz „TOC-RODNYJ”,
- ✓ nasi studenci angażują się w wiele przedsięwzięć m.in. w projekcie rekonstrukcji tradycyjnej lemkowskiej muzyki „Młode Złote”,
- ✓ studenci podnoszą filologię dzięki uprawnieniom do uczestnictwa w szkołach młodości języka rusyńskiego jak i lemkowskiego,
- ✓ warsztaty z zakresu kultury słownictwa, translacji i orsz. dziennikarstwa etnicznego,
- ✓ Naukę języka rusyńskiego i lemkowskiego od podstaw lub poziomu zaawansowanego.

Skontaktuj się:

1. „Absolwenci „młodej natyry”: wyjazd egzaminu maturalnego z języka rusyńskiego lub innego języka obcego nowożytnego,
2. „Absolwenci „młodej natyry”: sesja kwalifikacyjna na temat znajomości kandydata literatury oraz historii rusyńskiej i lemkowskiej,
3. Laureaci stopnia naukowego olimpiady przedmiotowej z języka rusyńskiego otrzymują stypendium z języka lemkowskiego.

19. Рекрутаційна летучка заохочуюча до студій на лемківській філології

Записки о авторах

Богдан Горбаль, др – історик і бібліотекар; студіював історію на Вроцлавським Університеті (докторат 2005). Од 1990 р. мешкат в ЗША, де студіював бібліотечны науки на Квінс-коледжы Містского Університету Нью-Йорка (магістер 1999). Працує в Ньюйоркскій Публичній Бібліотеці, де в 2019 р. обнял посаду Куратора Славянських і Східноєвропейських Колекцій. Його науковы заінтересування то історичне розвита лемківской соспільности так в Європі, як і в Пілнічній Америці. Оpubлікувал понад сто дописів і близко 200 статей до *Encyclopedia of Rusyn History and Culture* (2002, 2005, 2010). Його книжковы видання то: *Działalność polityczna Łemków na Łemkowszczyźnie 1918-1921* (1997), з Володиславом Максимовичом *Лемківска народна музыка на восковых цилиндрах (1901-1913) і американьських рекордах (1928-1930)/ Lemko Folk Music on Wax Cylinders (1901-1913) and American Records (1928-1930)* (2008), *Lemko Studies: A Handbook* (2010) і *Бортне – село з каміня*, т. 1-2 (2017).

Олена Дуць-Файфер, др габ. проф. ЯУ – літературознавчыня, лемкознавчыня, історичка штуки, редакторка, поетка; керівничка Кафедры Літературознавства Російского в Інституті Східнославянської Філології Ягайлоньского Університету; основателька напряму філологія російска з русиньско-лемківським языком на Педагогічным Університеті в Кракові, де выкладала лемківскій язык, літературу і культуру; секретар Східноєвропейской Комісії Польской Академії Знань; в роках 2005-2014 репрезентантка Лемків в Спільній Комісії Уряду і Народовых і Етнічных Меншын. Ёй науковы заінтересування: література а етнічність, література етнічных меншын, меншыновы дискурсы, межкультуровы

реляції, антропологія літератури, ревіталізація загоржених культур і мов. Авторка понад 200 наукових публікацій, в том монографій: *Literatura łemkowska w drugiej połowie XIX i na początku XX w.* (2001), *Міędzy bukwą a literą. Współczesna literatura mniejszości białoruskiej, ukraińskiej i łemkowskiej w Polsce* (2012). Опрацювала Антологію нововисленчой лемківської літератури (2002), *Бесідник польсько-лемківсько-англійський* (2007), *Контекстуальний словник лемківської мови* (2019).

Анджей А. Земба, др габ. – історик, керівник Закладу Етнічних Відносин в Європі в Інституті Етнології і Культурової Антропології Ягеллонського Університету, заступця ведучого Східноєвропейської Комісії Польської Академії Знань, директор Осередка Досліджень над Культуром Орміанськом Польської Академії Знань. Занимає ся квестіями міграції і етнічності в історичнім аспекті. Єст автором, співавтором і редактором праць на тему реляцій польсько-українських, діїв греко-католицької і православної Церкви, культурових перемін серед Лемків, Орміан і Жидів в XIX і XX ст., в том книжок: *Metropolita Andrzej Szeptycki. Studia i materiały* (1994); *Łemkowie i łemkoznawstwo w Polsce* (1997); *Mechanizmy zamorskich migracji łańcuchowych w XIX wieku: Polacy, Niemcy, Żydzi, Rusini* (2004); *Nahum Sokołów, życie i legenda* (2006), *Formuły patriotyzmu w Europie Wschodniej i Środkowej od nowożytności do współczesności* (2009); *Lobbying dla Ukrainy w Europie międzywojennej* (2010); *Ormiańska Warszawa* (2012), *Rzecz o roku 1863: Uniwersytet Jagielloński wobec powstania styczniowego* (2013); *Monarchia, wojna, człowiek: codzienne i niecodzienne życie w Galicji w dobie pierwszej wojny światowej* (2014); *Ormianie polscy: kultura i dziedzictwo* (2016); *Ormiańska Polska* (2018).

Петро Медвідь – русинський журналіст, публіцист, головний редактор газети «НН інфо Русин», редактор радія русин ФМ, член ансамблю lem.fm+. Театральном творчістю займає ся в театрі Divadelný kabinet východňara (бул єдним з його основателів) а тіж як перекладач поезії для Театру Александра Духновича в Пряшіві. Репрезентує русинську народову меншину на Словаччині будучи членом Комісії до справ народових меншин і етнічних груп Ради Уряду Словацької Республіки до прав людини, народових меншин і плотьової рівності, а тіж як член дорадчого органу до справ народових меншин президентки Словацької Республіки Зузани Чапутової. В 2020 р. вийшли його публіцистичні

твори зібраны враз з публицистыком Ваня Гунянки і Богдана Гамбаля в книжці *Перша ліга парібків*.

Даміян Новак – культурознавця, історик. Закінчыл культурознавство (культура карпатских краів) в ПВЗШ в Саноці, етнічны одношыня і ме-
женародны міграції на Ягайлоньскым Університеті, тепер кінчыт док-
торантскы студия в обягу історії на Ряшівскым Університеті. В роках
2014-2017 працувал в ряшівскым Тереновым Одділію Народового Ін-
ституту Дідицтва, од 2018 р. ест музейным асистентом в Мазярській Заго-
роді в Лоси разом з церквю в Бортным – одділі Музею «Дворы Карваці-
янів і Гладышів» в Горицях. Од 1997 р. працує соспільні в позаурядовых
організаціях діючых для сохрانیня материяльного дідицтва Карпат. Ав-
тор парудесятьох публикаций односячых ся до діів церковной архітек-
туры, історії Лемковины, монографічных нарысів місцевости з обыыри
Галиції і Подоля.

Данель Новак – юриста і історик. Докторант в Колегії Гуманістычных
Наук Ряшівского Університету. Спеціаліста в обягу проблематыкы звя-
заной з австрийскыма ґрунтовыма катастрами, тзн. Йосифляньском Ме-
триком (1785-1789), Францисканьском Метриком (1819-1820) і Сталым
Катастром, тзв. Галицкым Катастром (1848-1863). Автор книжок по-
свяченых історії катастрів в Галиції і змигородскому регіонові а тіж
чысленных опрацувань односячых ся до Галиції в предавтономічным
періоді (1772-1867), м.ін.: *Stary Żmigród w średniowieczu* (выд. I 2014, выд.
II 2017), *Kronika kościoła parafialnego w Starym Żmigrodzie* (2018), *Indeks
właścicieli i użytkowników nieruchomości cyrkułu dukielskiego w latach 1785-
1789 na podstawie Metryki Józefińskiej* (2019); *Austriackie katastry gruntowe
na terenie Galicji. Metryka Józefińska (1785 – 1789), Metryka Franciszkańska
(1819 – 1820) i Stały Kataster Galicyjski (1844–1854). Studium źródłoznawcze*
(выд. I 2020, выд. II 2021).

Клавдия Новак – абсольтентка російской філології Ягайлоньского Уні-
верситету, авторка маістерской працы *Wieś zapamiętana. Rekonstrukcja
łemkowskiej przestrzeni kulturowej sprzed wysiedlenia na przykładzie wsi Bartne*.

Моніка Тылявска – абсольтентка російской філології з русиньско-лем-
ківскым языком на Педагогічным Університеті в Кракові, учителька

лемківського языка, редакторка Радия Руской Бурсы лем.ФМ, тлумачка в обсягу лемківського языка, аніматорка культуральних подій дедикуваних лемківським дітям і молодежи, спілпрацівничка в проєкті «Language as a cure: linguistic vitality as a tool for psychological well-being, health and economic sustainability» фінансуваным з програму TEAM, Фондация для Польской Науки.

Генрик Фонтаньскі, проф. др габ. – языкознавця, професор емеритований в Інституті Східньославянської Філології Шлезского Університету. Науково занимає ся східньославянським і конфронтативным языкознавством, предовшитком синтаксисом російського языка в конфронтації з польським языком в функціонально-комунікаційным підході і граматичным описом сучасного лемківського языка. Автор монографій *Stosunki współrzędności w zdaniu pojedynczym w języku polskim i rosyjskim* (1980), *Anaforyczne przymiotniki wskazujące w języku polskim i rosyjskim. Problem użycia* (1986), *Studia nad składnią łemkowską* (2014), з Мирославом Хомяк *Граматыка лемківського языка* (I вид. 2000, II вид. 2004). Член Комітету Славянознавства Польской Академії Наук.

Noty o autorach

Helena Duć-Fajfer, dr hab., prof. UJ – literaturoznawczyni, łemkoznawczyni, historyczka sztuki, redaktorka, poetka; kierowniczką Katedry Literaturoznawstwa Rosyjskiego w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego; założycielką kierunku/ specjalności filologia rosyjska z językiem rusińsko-łemkowskim na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie, gdzie wykładała język, kulturę i literaturę łemkowską; sekretarz Komisji Wschodnioeuropejskiej PAU; w latach 2005-2014 reprezentantka Łemków w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Jej zainteresowania naukowe to: literatura a etniczność, literatura mniejszości etnicznych, dyskursy mniejszościowe, relacje międzykulturowe, antropologia literatury, rewitalizacja kultur i języków zagrożonych. Autorka ponad 200 publikacji naukowych, w tym monografii: *Literatura łemkowska w drugiej połowie XIX i na początku XX w.* (2001) oraz *Między bukwą a literą. Współczesna literatura mniejszości białoruskiej, ukraińskiej i łemkowskiej w Polsce* (2012). Opracowała *Antologię powysiedleńczej literatury łemkowskiej* (2002); *Rozmówki polsko-łemkowsko-angielskie* (2007); *Kontekstualny słownik języka łemkowskiego* (2019).

Henryk Fontański, prof. dr hab. – językoznawca, profesor emeritus w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego. Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół językoznawstwa wschodniosłowiańskiego oraz językoznawstwa konfrontatywnego. Dotyczą przede wszystkim składni języka rosyjskiego w konfrontacji z językiem polskim w ujęciu funkcjonalno-komunikacyjnym oraz opisu gramatycznego współczesnego języka łemkowskiego. Autor monografii *Stosunki współrzędności w zdaniu pojedynczym w języku*

polskim i rosyjskim (1980), *Anaforyczne przymiotniki wskazujące w języku polskim i rosyjskim. Problem użycia* (1986), *Studia nad składnią łemkowską* (2014), z Mirosławą Chomiak *Gramatyka języka łemkowskiego* (wyd. I 2000, wyd. II 2004). Członek Komitetu Słowianoznawstwa Polskiej Akademii Nauk.

Bogdan Horbal, dr – historyk i bibliotekarz; studiował historię na Uniwersytecie Wrocławskim (doktorat 2005). Od 1990 r. mieszka w USA, gdzie studiował bibliotekoznawstwo w Queens College, City University of New York (magisterium 1999). Pracuje w New York Public Library, gdzie w 2019 r. otrzymał stanowisko kuratora Kolekcji Słowiańskiej i Wschodnioeuropejskiej. Jego zainteresowania naukowe to historyczny rozwój społeczności łemkowskiej zarówno w Europie, jak i w Ameryce Północnej. Opublikował ponad 100 prac naukowych i prawie 200 haseł w *Encyclopedia of Rusyn History and Culture* (2002, 2005, 2010). Książki jego autorstwa to: *Działalność polityczna Łemków na Łemkowszczyźnie 1918-1921* (1997), z Walterem Maksymowiczem *Лемківська народна музика на воскових циліндрах (1901-1913) i американських рекордах (1928-1930)/Lemko Folk Music on Wax Cylinders (1901-1913) and American Records (1928-1930)* (2008), *Lemko Studies: A Handbook* (2010) i *Бортне – село з каменя*, t. 1-2 (2017).

Petro Medvid' – rusiński dziennikarz, publicysta, redaktor naczelny gazety „НН інфо Русин”, redaktor radia rusyn FM, członek zespołu lem.fm+. W twórczość teatralną angażuje się w teatrze Divadelný kabinet východňara, którego był jednym z założycieli, ale też jako tłumacz sztuk dla Teatru im. Aleksandra Duchnowycza w Preszowie. Jest reprezentantem rusińskiej mniejszości narodowej na Słowacji jako członek Komisji do spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz równego statusu kobiet i mężczyzn a także jako członek organu doradczego do spraw mniejszości narodowych przy urzędzie Prezydent Republiki Słowackiej, Zuzany Čaputovej. W 2020 r. ukazała się drukiem jego twórczość publicystyczna zebrana wraz z publicystyką Wania Hunianki i Bogdana Gambala w książce *Пепуа ніса нарібків*.

Damian Nowak – kulturoznawca, historyk, regionalista. Ukończył kulturoznawstwo (kultura krajów karpackich) na PWSZ w Sanoku, stosunki etniczne i migracje międzynarodowe na Uniwersytecie Jagiellońskim, obecnie kończy studia doktoranckie na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2014-2017 pracował w rzeszowskim Oddziale

Terenowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa, od 2018 r. jest asystentem muzealnym w Zagrodzie Maziarskiej w Łosiu wraz z cerkwią w Bartnem – oddziale Muzeum „Dwory Karwacjanów i Gładyszów” w Gorlicach. Od 1997 r. pracuje (społecznie) w organizacjach pozarządowych działających na rzecz zachowania dziedzictwa materialnego Karpat. Autor kilkudziesięciu publikacji dotyczących dziejów architektury cerkiewnej, historii Łemkowyny, zarysów monograficznych miejscowości z obszarów Galicji i Podola.

Daniel Nowak – prawnik i historyk. Doktorant w Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Specjalista w zakresie problematyki związanej z austriackimi katastrami gruntowymi, tj. Metryką Józefińską (1785-1789), Metryką Franciszkańską (1819-1820) i Stałym Katastrem tzw. Katastrem Galicyjskim (1848-1863). Autor książek dotyczących historii katastrów w Galicji i regionu żmigrodzkiego oraz licznych opracowań dotyczących Galicji w okresie przedautonomicznym (1772-1867), m.in.: *Stary Żmigród w średniowieczu* (wyd. I 2014, wyd. II 2017), *Kronika kościoła parafialnego w Starym Żmigrodzie* (2018), *Indeks właścicieli i użytkowników nieruchomości cyrkułu dukielskiego w latach 1785-1789 na podstawie Metryki Józefińskiej* (2019), *Austriackie katastry gruntowe na terenie Galicji. Metryka Józefińska (1785 –1789), Metryka Franciszkańska (1819 –1820) i Stały Kataster Galicyjski (1844–1854). Studium źródłoznawcze* (wyd. I 2020, wyd. II 2021).

Klaudia Nowak – absolwentka filologii rosyjskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorka pracy magisterskiej *Wieś zapamiętana. Rekonstrukcja łemkowskiej przestrzeni kulturowej sprzed wysiedlenia na przykładzie wsi Bartne*.

Monika Tylawska – absolwentka filologii rosyjskiej z językiem rusińsko-łemkowskim na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie, nauczycielka języka łemkowskiego, redaktorka radia lem.FM, tłumaczka w zakresie języka łemkowskiego, animatorka wydarzeń kulturalnych dedykowanych łemkowskim dzieciom i młodzieży, współpracowniczka badawcza w projekcie „Language as a cure: linguistic vitality as a tool for psychological well-being, health and economic sustainability” finansowanym z programu TEAM, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej.

Andrzej A. Zięba, dr hab. – historyk, kierownik Zakładu Stosunków Etnicznych w Europie w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu

Jagiellońskiego, Wiceprzewodniczący Komisji Wschodnioeuropejskiej Polskiej Akademii Umiejętności, dyrektor Ośrodka Badań nad Kulturą Ormiańską Polskiej Akademii Umiejętności. Zajmuje się zagadnieniami migracji i etniczności w aspekcie historycznym. Jest autorem, współautorem i redaktorem rozpraw na temat stosunków polsko-ukraińskich, dziejów Kościołów greckokatolickiego i prawosławnego, przeobrażeń kulturowych wśród Łemków, Ormian i Żydów w XIX i XX w., w tym książek: *Metropolita Andrzej Szeptycki. Studia i materiały* (1994); *Łemkowie i łemkoznawstwo w Polsce* (1997); *Mechanizmy zamorskich migracji łańcuchowych w XIX wieku. Polacy, Niemcy, Żydzi, Rusini* (2004); *Nahum Sokołów, życie i legenda* (2006), *Formuły patriotyzmu w Europie Wschodniej i Środkowej od nowożytności do współczesności* (2009); *Lobbing dla Ukrainy w Europie międzywojennej* (2010); *Ormiańska Warszawa* (2012), *Rzecz o roku 1863. Uniwersytet Jagielloński wobec powstania styczniowego* (2013); *Monarchia, wojna, człowiek. Codzienne i niecodzienne życie w Galicji w dobie pierwszej wojny światowej* (2014); *Ormianie polscy. Kultura i dziedzictwo* (2016); *Ormiańska Polska* (2018).

«Річник Руской Бурсы» то лемкознавчий науковий часопис, в головній мірі лемківськоязычний, видаваний од 2005 р. през Стоваришыня «Руска Бурса» в Горлицях. В штырьох головных частях *Документы, Дискурс, Інспірації, Рецензії і Sprawozdania* поміщаны сут історичны, літературознавчы, языкознавчы, культурознавчы, політологічны і інчы статі, які односят ся до обшыри Лемковины і, шырше, Карпатской Руси. Писмо ма медженародный характер, так од страны публикующих в ним авторів, узнаных спеціалістів лемко і русинознавців з європейских і американьских науковых осередків, як і в обшыри його чытателів а тіж маючой над ним надзір Науковой Рады.

„Rocznik Ruskiej Bursy” to łemkoznawcze czasopismo naukowe, w przeważającym stopniu łemkowskojęzyczne, wydawane od 2005 r. przez Stowarzyszenie „Ruska Bursa” w Gorlicach. W czterech głównych działach: *Dokumenty, Dyskurs, Inspiracje, Recenzje i Sprawozdania* zamieszczane są teksty historyczne, literaturoznawcze, językoznawcze, kulturoznawcze, politologiczne i inne odnoszące się do obszaru Łemkowyny oraz, szerzej, Rusi Karpackiej. Pismo ma charakter międzynarodowy, zarówno od strony publikujących w nim autorów, uznanych specjalistów łemko- i rusynoznawców z europejskich i amerykańskich ośrodków naukowych, jak i w obszarze jego odbiorców oraz patronującej mu Rady Naukowej.

The *Ruska Bursa Annual* is a scholarly Lemko studies journal, mainly in the Lemko language. It has been published since 2005 by the Ruska Bursa Association in Gorlice, Poland. In the four main sections: Documents; Discussion; Inspiration; Reviews and Reports, there is a mix of history, literary studies, linguistics, cultural studies, political science, and other articles, about the Lemko homeland in general and the broader Carpathian Rus'. The writing is of an international character, from the pages publishing authors, known Lemko and Carpatho-Rusyn studies specialists from Europe and North America, its readership, and above all, its Editorial Board.